

KOBİ' LERİN BÖLGESEL ENTEGRASYONUNDA ALTERNATİF BİR MODEL “AVRASYA KALKINMA BANKASI”

Ayça TÜKEL¹

ÖZET

Türkiye’de ve dünyada gerek ekonomik gerekse politik açılardan küreselleşmenin getirdiği yeni bir yapılanma süreci yaşanmaktadır. Bu sürecin Türkiye’de ne gibi sonuçlar yaratacağı ise uygulanacak politikalara göre şekillenecektir.

Dünyanın gelişmiş ülkelerinde olduğu gibi Türkiye’de de ekonomi dinamiklerinin en önemli oyuncularının KOBİ’ler olduğunu düşünürsek küreselleşme sürecinde temel ağırlığın KOBİ’lere verilmesi rasyonel bir tercih olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu ifade; Türkiye için ekonomik bir seçimden öte aynı zamanda politik ve güvenlik tercihlerini de yansıtmaktadır. KOBİ’lerin ülkelerin ekonomisinde oynadığı rol ile küreselleşmenin getirdiği yoğun rekabet şartlarını birlikte değerlendirdiğimizde KOBİ’leri desteklemenin ulusların sürdürülebilir rekabet avantajı sağlamasında da öncelikli bir husus olduğu ortaya çıkmaktadır.

KOBİ’ler faaliyetlerini sürdürürken ve özellikle büyüme aşamasında ilave finansman desteğine ihtiyaç duymaktadırlar. Bu desteği genel olarak iç ya da dış finansman yollarından birisiyle sağlamaktadırlar. Bu noktada özkaynak yetersizlikleri KOBİ’leri daha çok bankacılık sistemi aracılığıyla dış kaynak kullanımına yönlendirmektedir.

¹ Yard. Doç. Dr. Okan Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Öğretim Üyesi, Kadıköy Kampüsü, İstanbul, Tel: 02163254818-133, ayca.tukel@okan.edu.tr

Banka kredisi kullanımının bu denli hayati önem taşıdığı bir noktada KOBİ'lerimizin ülke ekonomimizdeki payları diğer ülkelerle denk olmasına rağmen kredilerden aldıkları payın gelişmiş ülkelere oranla oldukça düşük olması dikkat çekicidir.

Bu kapsamda çalışmamızın konusunu, KOBİ'lere ihtiyaç duydukları dış finansman desteğini sağlayacak bir yapı olarak önerdiğimiz Avrasya Kalkınma Bankası oluşturmaktadır. Avrasya Kalkınma Bankası, üyesi olacak ülkelerin Ticaret Odaları-KOBİ-Büyük işletmelerini ortak çıkarları doğrultusunda oluşturulan bir proje olarak değerlendirilmelidir.

Üye ülke KOBİ'lerince stratejik, coğrafi ve ekonomik alanlarda tümüyle planlanan yatırım projelerinin bankanın sağlayacağı fonlar aracılığıyla finanse edilmesi düşünülmüştür. Model çalışmamızda, bir yandan KOBİ'leri teşvik etmeye yönelik piyasa faiz oranının altında olacağı değerlendirilen faiz oranlarıyla KOBİ'lere ihtiyaç duyacakları dış finansman desteğini sağlayabilirken, diğer yandan KOBİ'lere kurumsallaşma, yeni pazarlara erişim ve entegrasyon konusunda ciddi bir veri tabanı oluşturulması yönünde mütevazî öneriler sunulmuştur.

ANAHTAR KELİME: KOBİ; Finansal Destek; Kalkınma Bankası, Ekonomik Kriz

ABSTRACT

Turkey is now in the middle of a global restructuring process from economic and political angles. The ultimate results of this transformation process on Turkey exactly depend on the politic decisions.

Small and Medium Size Enterprises (SME) are considered to be the most important performers of economical dynamics for Turkey as well as for the whole world. So, it is a necessity to give an emphasize on SMEs in the globalization process. This is not just a choice related with economic matters; but also a preference for politic and security issues. Considering the role of SMEs on national economies with intense competition, it appears that it is a priority to

support SMEs in order to provide a sustainable advantage of competition for nations.

On the other hand, it is inevitable to face growing inequalities in income distribution in economies with lower employment while others experience economical growth; it is again the SMEs who will balance income distribution aright. SMEs are structures that can smoothly adapt both local and global alternations and transformations. Thus, SMEs are the primary actors that can improve the relative position of Turkey in the global economy and furthermore provide sustainable competitive advantage.

This research is intended to offer a new structure called Avrasya Development Bank that have the potential to meet the external financial requirements of SMEs. Avrasya Development Bank should be considered as a project developed for the common advantages of Chambers of Commerce and SMEs of countries that will become its customers.

In this context, the necessary funds for planned projects in strategic, geographical and economical fields by the SMEs of member countries will be provided by the bank. In our proposed model, there are both (i) financial supports for SMEs at interest rates lower than market rates, and (ii) reorganizational support and generation of a new database for SMEs including institutionalization, accessing new markets and integration.

KEYWORDS: SMEs, Financial Support, Development Bank, Economic Crisis

Giriş

2007 yazında ABD’de başlayan ve 2008 Eylül ayında ABD’nin en büyük 4. Yatırım Bankası olan 158 yıllık Lehman Brothers’ın 600 milyar dolar borç ile iflasını açıklayarak batmasıyla etkisi bütün dünyaya yayılmaya başlayan kriz, 1929 Büyük Buhranından sonra, dünyanın yaşadığı en büyük kriz olarak tanımlanmaktadır².

² Parker, Selwyn, Büyük Çöküş & 1929 krizinin ve Dünyanın ekonomik buhrana sürüklenişinin öyküsü: 2009, 22-35

Krizin temel nedenleri olarak, ABD'nin gayrimenkul piyasasında son yıllarda yaşanan aşırı fiyat artışları, geri dönmeyen riskli konut kredileri ve bunlara bağlı olarak çıkartılan finansal yatırım araçlarında eriyen milyar dolarlar gösterilmektedir. Faiz indirimleri ile başlayan kolay para dönemi, konut kredilerinin hızla artmasına neden olmuştur. Risk iştahı kontrolsüz bırakılan ABD finans sektörü, ödeme gücü düşük olan kişilere eşik altı (sub-prime) olarak adlandırılan mortgage kredileri vermiştir.

Buna ek olarak, kullandırılan krediler teminat gösterilerek piyasaya yapılan tahvil satışları, yatırım bankaları, hedge fonlar ve çeşitli finans kuruluşları tarafından kullanılarak üretilen yeni türev ürünlerin yardımı ile kredi riskleri bütün mali kesime yayılmıştır.

Bu gelişmeler konut piyasasında fiyatların hızla yükselmesine ve yükselen konut fiyatları ise riskli konut kredilerinin daha fazla artmasına neden olmuş; Böylelikle 2004 yılında ABD'de konut sahipliği tarihin en yüksek seviyesine (%96) yükselerek konut fiyatları da rekor seviyelere çıkmıştır³.

1. 2008 Finansal Krizi

2004 yılından itibaren FED'in enflasyonla mücadele için tekrar faiz arttırımına gitmesiyle durum bozulmaya başlamıştır. Faizlerin hızlı bir şekilde artması, özellikle değişken faizli mortgage kredilerinin geri dönüşümünde sorunlar çıkmasına neden olurken, kredi geri ödemelerinde yaşanan sorunlar ve yüksek faiz sebebiyle konut fiyatları düşmeye başlamış, konut fiyatlarının düşmeye başlaması konut kredi piyasasında sıkıntıların daha da artmasına neden olmuştur.

Ürünlerin nakde dönüştürülmesinde yaşanan sıkıntılar ve yatırımcıların paralarını geri alma isteği ile piyasalar likidite krizine doğru sürükleyerek, küresel bir çalkantıya dönüşen mortgage krizine karşı merkez bankalarını piyasalara para enjekte etmek zorunda bırakmıştır. Ancak alınan önlemler yeterli olmamış mortgage kredisi veren IndyMac'ın Temmuz ayında iflas etmesinin ardından 7

³ Tilton, Andrew, "The Subprime Slump and the Housing Market", US Economics Analyst, Goldman Sachs:2007, 4-6

Eylül 2008’de batma eşiğine gelen Fannie Mae ve Freddie Mac 200 milyar dolarlık kurtarma paketi ile tamamen devletleştirilmiştir.

15 Eylül 2008’de ise Amerika’nın en büyük 4. Yatırım bankası olan 158 yıllık Lehman Brothers 600 milyar dolar borç ile iflasını açıklaması dünyada deprem etkisi yaratmış ve ABD’nin mortgage krizi küresel finans krizi haline dönüşmüştür.

Durum böyle iken tarihinin en büyük cari açığı veren ve bunu ucuz Çin işgücü ile finanse etmeyen çalışan ABD dış ekonomik dengesi 2008 yılında yükselişe geçen petrol, metal ve gıda fiyatlarının etkisi ile daha da olumsuz bir hale gelmiştir⁴

Dünya ekonomisinin yaşadığı şu anki durum, üretim ve yeniden üretim modellerinin içine girdikleri bir kriz olarak adlandırılabilir. Bu çerçeveden bakıldığında krizden çıkış dünya çapında “üretim ve dağıtımın” yeniden örgütlenmesi ile mümkün olabilecektir.

1.1. Türk Ekonomisi Üzerindeki Etkileri

Türkiye’nin yakın dönemde geçirmiş olduğu iki kriz olan 1994 ve 2001 krizleri öncelikle finans piyasalarında başlayıp en çok mali sektörü olumsuz olarak etkilemiş olmasına rağmen, 2008 yılında ülkemizde etkileri görülmeye başlayan küresel kriz reel sektörü etkisi altına almıştır.

Küresel likidite krizi, risk algılamasını olumsuz etkilemiş ve borçlanma maliyetlerinin artmasına yol açmıştır. Bunlara ek olarak, büyüme oranlarında gerileme ve işsizlik oranında artış gibi faktörler de krizin ülkemizde görülebilecek olumsuz yansımalarından bazılarıdır. Küresel likidite krizi olarak dünyada başlayan ve global resesyona dönüşen bu kriz Türkiye’yi en çok yabancı kaynak bulmak ve dış borçların finansmanı konularında zorlamaktadır.

Türk özel sektörünün bu krize yüksek miktarda doviz borcuna sahip olarak girmesi ve dış piyasalarda yaşanan talep daralmasının

⁴ Eğilmez, Mafi, Küresel Finans Krizi: 2008, 18-22

ihracat kapasitesini olumsuz etkilemesinden dolayı, reel sektör bu krizden asıl etkilenecek kesimi oluşturmaktadır⁵.

Türkiye'nin ekonomik bağımsızlığını arttırmak Türkiye'yi merkez pazar haline getirecek üretim modelleri üzerinde çalışmalıyız. Ülkemizde son yıllarda artan oranda ithalat üzerine kurulmuş bir üretim modeli mevcuttur. Önümüzdeki en önemli fırsat düşen maliyetler vesilesi ile yeterince örgütlenmeyen üretim alanlarını yeniden planlayarak yerel ürünlere yönelik iç talebi canlandırmak olmalıdır.

1.2. KOBİler Üzerindeki Etkileri

Yerel üretimi canlandırmanın yolu KOBİ'leri desteklemekten geçmektedir. Bu bir ekonomik tercih değil aynı zamanda politik ve güvenlik tercihidir. KOBİ'ler ekonomik ve politik düzeyde egemenlikte tekelleşmeyi engellemekte, gelir dağılımında adaleti sağlamaya yardımcı olmaktadır. Ekonomik anlamda istikrarlı, kalıcı ve kontrol edilebilir istihdam yaratmada KOBİ'lerin payı büyüktür⁶.

KOBİ'ler ölçekleri itibari ile yerel ve global değişim süreçlerine en kolay adapte olabilen yapılardır. Ancak büyük işletmeler gelişen süreçleri analiz etmeye daha stratejik ve profesyonel bakabilirken KOBİ'ler bu süreci okumakta yetersiz kalmaktadırlar. Diğer taraftan içsel sermaye yetersizlikleri dış sermaye kaynaklarına ulaşım zorlukları KOBİ'lerin gelişme hızlarını baltalayan en büyük engellerdir. Bu nedenle KOBİ'ler bu dezavantajlarını bertaraf edecek kurumlara ihtiyaç duyulmaktadır.

Bürokrasi dışı bir ekonomi kültürü ile çalışması gerekecek bu kurumların öncekili hedefi KOBİ'ler için genel hedeflere uygun esnek yapılar geliştirerek hareket kabiliyetlerini kolaylaştırmak olmalıdır.

⁵ Köse, Nezir., Togay, Selahattin., Küresel Ekonomik Krizin Türkiye'de Reel Sektöre Yansımaları: Ankara, 2010, 28-31

⁶ Telman,T., "Krizli Kredilerde Kurtarma Modeli" : 2000 , TUGIAD Elegans,Nisan Sayısı, www.elegans.com.tr/49

Çalışmamızın konusunu oluşturan Avrasya Kalkınma Bankası üye ülke Ticaret Odaları -KOBİ-Büyük İşletmeleri ortak çıkarda buluşturan bir proje olarak düşünülmüştür.

2. Model Banka Çalışması

2.1. Banka Kuruluşu

Dört bin yıldan beri Avrasya bölgesinin ekonomik ve politik merkezi olan Anadolu topraklarının tarihsel olarak bu misyonu yüklenmesinde en önemli rolü ticaret oynamıştır. Tarih boyunca Anadolu'nun bölgeden sürekli olarak göç alması bir yandan ticari faaliyetlerin artmasını sağlarken, öte yandan bölge içerisinde merkezi rolünün de gelişmesini sağlamıştır. Ticaretin gelişmesinde önemli bir çığır olan para bir Anadolu medeniyeti olan Lidyalılar tarafından bulunmuş, Asurlular tarafından kullanılan ticaret yolları o günün dünyasının ticaretinin can damarı olmuş ve tarihi İpek Yolu da Anadolu'dan geçerek doğu ile batı ticaretini birbirine bağlamıştır. Böylelikle Anadolu merkezli gelişen ticaret, bölgede farklı halklar ve farklı devletler mevcut olmasına rağmen binlerce yıldır bütün bu yapıları bir araya getiren köprü olmuştur.

Geçtiğimiz yirmi yıla damgasını vuran küreselleşme süreci, bir yandan ülkelerarası mal ve hizmet ticaretinde sağladığı artış ile dünyanın küresel bir köy haline gelmesine neden olurken, öte yandan yerelleşme sürecini de beraberinde getirmiştir. 2008 yılında başlayan küresel kriz nedeniyle dünya finansal sistemi ağır darbe almış ve küresel ticarete önemli gerilemeler yaşanmıştır.

Krizden sonra yeniden yapılanan dünya düzeninin yerellik ve bölgeselleşme konseptleri üzerine inşa edilmekte olduğu görülmektedir. Rusya, Kazakistan ve Belarus tarafından hayata geçirilen "Avrasya Gümrük Birliği" ve Çin ile ASEAN (Güney-Doğu Asya Uluslar Birliği) üyeleri arasında kurulan "Serbest Mübadele Bölgesi" dünyanın hızla bölgeselleşmekte olduğunu gözler önüne seren en güzel örneklerdir. (Sak, Güven., TEPAV Direktörü, TOBB eğitim semineri: Ankara, Temmuz 2009)

Bölgeselleşme ekseninde yeniden yapılanan dünya şartları içerisinde, tarih boyunca olduğu gibi günümüzde de bölge ve çevre ülkelerinin ekonomik bütünleşmesinin sağlanması misyonunu Türkiye'nin üstlenmesi Anadolu'nun; ticarete öncü tarihsel kimliği ışığında daha doğru görülmektedir.

Son yıllarda dış politikadaki açılımlar sayesinde, bölge ve çevre ülkeleriyle ilişkilerimiz gelişmiş olmasına rağmen, bu gelişmeler Anadolu'nun bölge ülkeleriyle ekonomik entegrasyonu ile değil, ülkeler arasındaki politik ilişkilere paralel olarak gelişme göstermiştir.

Diğer bir ifadeyle, ülkeler arasında politik ilişkilere paralel olarak gelişen ekonomik ilişkilerin önümüzdeki dönemde ülkeler arasında politik problemler baş göstermesi durumunda bozulmalar göstermesi büyük ihtimaldir⁷. Bu nedenle, bölge ve çevre ülkelerinde politik istikrarın kalıcı olarak sağlanabilmesi, ekonomik entegrasyonun politik gelişmelerden etkilenmeyecek bir şekilde sağlam temellere dayanacak şekilde kurulması ile gerçekleşebilecektir.

Ekonomik entegrasyonun kurulması ve kurulacak yeni yapının politik gelişmelerden etkilenmeyecek bir şekilde sağlam temellere dayanması için bütünleşmenin toplumsal tabanının olması gerekmektedir.

Bu bağlamda ticaret ve sanayi odalarının öncülüğünde oluşturulacak ekonomik kurumlar, hem Türkiye'nin bölge ve çevre ülkeleri ile ekonomik bütünleşmesini sağlayacak, hem de bölgemizde politik istikrarın kalıcı olarak inşa edilmesine yardımcı olacaktır. Planlanan ekonomik organizasyonun başarılı olması halinde;

- Ekonomik ilişkiler harici şoklara karşı korunaklı hale gelecek,
- Türkiye ve Bölge/Çevre ekonomileri arasında herhangi bir siyasi müdahale olmaksızın daha derin ve daha sağlam toplumsal bağlar kurulması mümkün olacaktır.

Bu kazanımlara ulaşabilmenin temel yolu; bölge ve çevre ülkelerdeki orta ölçekli firmaların değer oluşturmaya yönelik aktif

⁷ DURA, Cihan., "Avrupa Birliği'nin Üçüncü Ülkelerle Ekonomik İlişkileri" : Ekim 1997, Hazine Dergisi, s 8

katılımlar sağlanmasından geçmektedir. Bu aktif katılımın, bölge ülkelerinin ticaret ve sanayi odalarının ortaklığı ile kurulacak bir yatırım ve finansman bankası ile gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

Kurulması hedeflenen kalkınma ve yatırım bankası temel olarak, ülkemizi çevreleyen bölge ve çevre ülkelerde bulunan orta ölçekli firmalar arasında ortaklıklar geliştirecek, bu firmaların ülke-rarası projelerinin finansmanını sağlayacaktır.

İki farklı ülkede aynı veya tamamlayıcı sektörlerde faaliyet gösteren orta ölçekli firmalara ortak olarak ve/veya proje finansmanı sağlayarak bu firmaların bir araya gelmesine vesile olacak kalkınma ve yatırım bankası sayesinde firmaların sermaye yapılarının güçlenecek ve bu şirketlerin yeni pazarlara açılmasını sağlayacaktır.

Bu modelin Türkiye'nin çevresinde yer alıp bölge ülkeleri ve ayrıca bu bölge ülkeleri ile yakın ekonomik ve toplumsal etkileşim içinde bulunan diğer ülkeleri kapsamaması öngörülerek kurulması planlanan banka "Avrasya Kalkınma Bankası" olarak adlandırılmıştır.

2.2. Bankanın Temel Özellikleri

- Kurulması hedeflenen bankanın kurucuları bu sistemde yer alacak olan ülkelerin ticaret ve sanayi odaları olmalıdır. Çünkü Ticaret ve Sanayi Odaları birer sivil toplum örgütleri olmasından dolayı, devlet politikalarından öte temsil ettikleri sanayici ve girişimcilerin çıkarlarını daha ön planda tutan yapılanmalardır. Ticaret ve Sanayi Odaları aynı zamanda, bir bankanın önemli bir ihtiyacı olan bilgi akışını sağlayabilecek ve gerekli kurumların oluşturulmasına yardımcı olacaktır.
- Bankası için gerekli olan başlangıç sermayesi bu sisteme dâhil olacak ticaret ve sanayi odalarının ortak katılımları ile sağlanacaktır.
- Banka aracılığı ile yatırım yapılacak olan firmalar esas olarak, hızlı büyüme potansiyeline sahip olan orta ölçekli KOBİ'lerdir. Orta ölçekli KOBİ'lerin hedeflenmesindeki temel amaç; bu şirketlerin büyümeye daha uygun olması, ye-

ni yönetim tekniklerinin ve şeffaflığın benimsenmesinde daha esnek olmaları ve bu firmaların sağlayacağı ekonomik kazanımların toplumların daha geniş kesimine dağılıyor olmasıdır.

- Banka, orta ölçekli şirketlerin ülkelerimiz arasında yürüttüğü sınır ötesi operasyonları özel yatırım vasıtasıyla finanse edecek ve önceden belirlenen belirli bir sürenin ardından yatırımdan çıkacaktır.

2.3. Banka Hedef Kitle

Banka müşterileri büyüme potansiyeline sahip, sermaye birikimi sınırlı KOBİ'nin ara kademesi olan orta ölçekli işletmeler olarak seçilmiştir. Orta ölçekli şirketlerin yıllık satışları genel olarak 20 milyon ABD doları ile 150 milyon ABD doları arasındadır. Bu şirketler ulusal ekonominin en dinamik parçası olup, büyümeyi muazzam bir iştahla arzulamaktadırlar.

Öte yandan, artan küresel rekabet, artan girdi maliyetleri ve konsolidasyon orta ölçekli şirketlerin üzerinde baskı yaratmaktadır. Orta ölçekli şirketler hâlihazırda yeni coğrafi pazarlara açılma teşebbüslerinde bulunsa bile hâlâ büyük oranda yerel niteliktedirler. Bu şirketlerin birçoğu kurucu kişi ve/veya aile tarafından yönetilmekte ve büyümeleri organik olarak gerçekleşmektedir. Orta ölçekli şirketlerin organik olarak büyümesi bu şirketlerin yerel kimlik ve bağlantılarını muhafaza etmesini sağlamaktadır. Bu yerel bağlantılar sayesinde ekonomik büyüme toplumun değişik kesimlerine de ulaşabilmekte bu sayede ekonomik refahın daha geniş tabanlı olacaktır.

Orta ölçekli şirketler, başarılarının da bir ispatı olan boyutları sayesinde yeni teknikleri küçük şirketlere nazaran daha kolay benimseyebilmektedirler. Bu şirketlerin istihdama katkıları büyük ölçekli şirketlerin yaptığı katkıdan daha büyüktür. Büyüme potansiyelleri hesaba katıldığında orta ölçekli şirketler yatırım hedefleri bakımından büyük ölçekli şirketlere oranla daha ümit vericidir. Ayrıca bu şirketler, yeni yönetim tekniklerinin ve şeffaflığın benimsenmesinde

daha esnektirler. Orta Ölçekli şirketlerin, küçük ölçekli şirketlere kıyasla kendini ispatlamış bir performans geçmişleri bulunmaktadır.

Orta ölçekli şirketler yerel ekonominin en modern parçası olmanın yanında, yerel etkiler yaratabilecek uluslararası işbirliği için en iyi adaylar olmalarından dolayı, kurulması hedeflenen kalkınma ve yatırım bankası ile ulaşılması hedeflenen temel şirket grubu olarak belirlenmişlerdir.

2.4. Banka Sermaye Yapısı

Orta ölçekli şirketlerle ilgili en önemli sorun bu şirketlerin sermaye tabanlarının kısıtlı olmasıdır. Bu kısıtlama, orta ölçekli şirketleri küresel rekabette çok uluslu büyük şirketler karşısında zayıf bırakmakla kalmamakta, aynı zamanda bu şirketlerin büyümesini de engellemektedir. Mali pazarlara ulaşımın sınırlı olması, orta ölçekli şirketlerin, mali piyasaların doğal oynaklıklarına karşı çok savunmasız bir durumda kalmalarına yol açmaktadır.

Orta ölçekli şirketlerin banka kredileri ile yatırımlarını fonlamaları durumunda bu şirketler faiz yükü altına girmekte, ayrıca kredi piyasasının daraldığı dönemlerde finansman olanakları bulma sıkıntısı çekmektedirler. Üstelik bu şirketler hükümet desteğinden faydalanabilecek kadar da küçük olmadıklarından, hükümetten ancak çok kısıtlı destek alabilmekte, yani bir diğer ifadeyle arada sıkışık kalmaktadırlar. Avrasya Kalkınma Bankası'nın kurulmasında temel misyon olarak; Türkiye'nin bölge ve çevre ülkelerinde politik istikrarın sağlanmasına ve ekonomik bütünleşmesine yardımcı olması hedefi benimsenmiştir. Öte yandan, kurulması hedeflenen banka misyon odaklı olmanın yanında kar amaçlı bir yapıda olacaktır.

Banka Kurucu Sermayedarları

- Birer sivil toplum örgütü olan Ticaret ve Sanayi Odaları'nın temel var oluş gayelerinden birisi; temsil ettikleri tüccar ve sanayicilerin daha fazla kar elde etmesidir⁸. Banka ile ku-

⁸ GURAN, N. ve AKTÜRK, İ., "Uluslar arası İktisadi Kuruluşlar" : 2001, Tuğra Ofset, 5.Basım , s.246

rulması hedeflenen yapıyla, bu odaların temsil ettikleri tüccar ve sanayicilerin bölgesel bütünleşme sayesinde yeni pazarlara açılmasına ve üyelerinin daha fazla kar elde etmesine olanak sağlanacaktır.

- Banka tarafından ortak olunacak yatırımların ve sağlanacak finansman olanaklarının etkin ve verimli bir şekilde dağıtılabilmesi için, bankaya doğru ve kesintisiz bilgi akışının sağlanması gerekmektedir. Bu doğrultuda Ticaret ve Sanayi odaları banka için gerekecek doğru bilginin temel sağlayıcı kurumları olabileceklerdir.
- Banka tarafından gerçekleştirilecek yatırım ve finansman faaliyetlerinin bürokratik engellerle karşılaşması durumunda Ticaret ve Sanayi Odaları, bürokratik zorluklara karşı ilgili hükümetlerle daha etkili bir iletişim kurabileceklerdir.

Banka Kurucu Sermayedarlarının Ulusal bazda dağılımı;

- Türkiye
- Sırbistan
- Bulgaristan
- Romanya
- Azerbaycan
- Ermenistan
- Gürcistan
- Ukrayna

Banka kuruluş sermayesine ilave ihtiyaç duyacağı finansman desteğini sermaye piyasasından sağlayacağı kapalı uçlu fonlarla temin edecektir.

2.5. Banka Organizasyon Yapısı

Kurulması hedeflenen Banka'nın temel amacı; her şeyden önce hem kendisi hem de kendi fon yatırımcıları açısından kârın en yüksek düzeye ulaştırılması olacaktır. Bu hedef olmadan şirketin yatırım sermayesini çekmesi ve fonları kendi misyonuna uygun ola-

rak yönlendirebilmesi mümkün olmayacaktır. Şirketin misyonu, katılımcı ülkelerdeki özel sektör şirketlerinin ortak teşebbüslerini teşvik ederek katılımcı ülkeler arasındaki ekonomik koordinasyonun geliştirilmesidir.

Bu yüzden şirketin, kurum içi şirket yönetimi danışmanlık birimleri ve bunun yanında yatırım yönetim yapısı olmalıdır. Oluşturulması hedeflenen yönetim yapısının temel amaçları ve özellikleri şunlardır;

- Ortak teşebbüsün muhtemel hukuki sorunlarının çözülmesine yardımcı olmak.
- Danışmanlık yapısı; yatırım yapılan şirketlerin uluslararası standartlara ve muhasebeye ilişkin kurallara uygunluk sağlamasına yardımcı olacaktır.
- Danışmanlık yapısı; hissedarlardan, odalardan ve mevcut ağlardan faydalanmak suretiyle yatırım yapılan şirketlerin kendi ana faaliyet alanında güçlenmesine aktif destek sağlayacaktır.

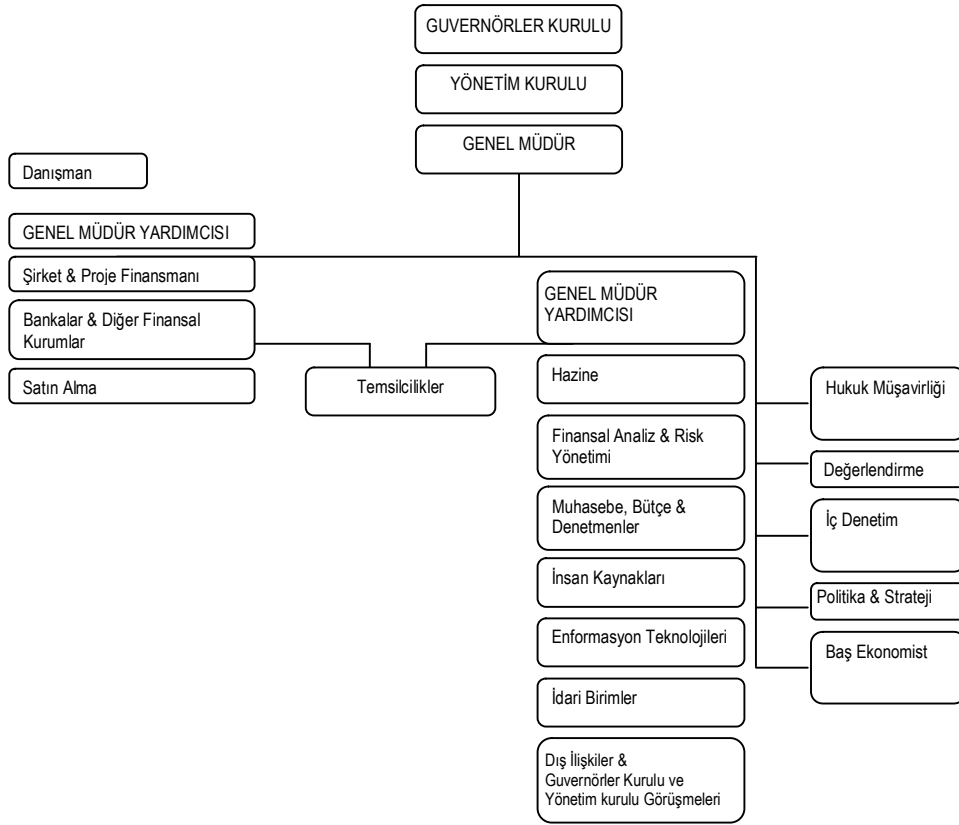
Bu destek; yeni müşterilerin kazandırılmasını, yeni ihracat pazarlarının bulunmasını, teknoloji aktarımını, üçüncü taraflarla operasyonel bağların kurulmasını vs. içermektedir.

- Önceden belirlenen kurallar çerçevesinde müşterek teşebbüsün ortakları arasında arabulucu işlevini üstlenmek de yine bankanın yerine getireceği fonksiyonlardandır.
- Yatırım periyodu süresince değer oluşturma yoluyla yönetim şirketinin ana hedefi olarak şirketin değerinin artırılması sağlanacaktır. Bu tür bir yaklaşım finansman bankasının sadece çıkış stratejisinde yardımcı olmakla kalmayacak, aynı zamanda güçlü yerel bağları sayesinde birinci sınıf rekabetçi şirketlerin kurulmasını da mümkün kılacaktır.

Bankanın diğer bir önemli yanı ise aktif yönetim yönüdür. Bölgesel yatırım bankası'nın bu yönü, çok önemli bir kısıtlamayla beraber katılımcı ülkeler arasındaki ekonomik koordinasyonun ilerletilmesi için, yatırımcıların kârını amaçlayan yatırımların yapılmasına

yönelik klasik bir aktif yönetim şirketi işlevi görmelidir. Bu iki nokta, denge açısından çok önemlidir. İkisinden herhangi birinin ihmal edilmesi, şirketin kendi hissedarlarının veya fon hissedarlarının tatmin olmamasına yol açarak başarısız olunmasına neden olacaktır. Kurulması hedeflenen aktif yönetim şirketinin sadece sermaye artırımını için değil, bunun yanında çıkış stratejileri için de dağıtım birimi ve yapısı olacaktır.

Banka Organizasyon Şeması

2.6. Banka Yatırım Prosedürü

Kurulması amaçlanan finansman bankasının aynı zamanda hissedarları olması hedeflenen ticaret ve sanayi odaları tarafından, banka yönetimine projeler getirilebilecektir. Bu projeler bankanın

yönetim kurulunca belirlenecek kurallar çerçevesinde ele alınarak yatırım süreci başlayacaktır. Ticaret ve Sanayi Odalarının haricinde orta ölçekli şirketler de bankanın sağlayacağı finansman olanaklarından faydalanmak için doğrudan başvuru yapma olanağına sahip olacaklardır.

Banka'ya önerilen projelerin içinden yatırım komitesi tarafından bankanın misyonuna uygun ve verimli olanlarının seçilmesi gerçekleştirildikten sonra yatırım süreci hayata geçmiş olacaktır. Öte yandan, yapılacak yatırımlarda zorunlu bir koşul olarak kabul edilmesi gereken önemli bir nokta ise, taraflar arasında bir anlaşmazlık yaşanması durumunda Ticaret ve Sanayi Odalarının hakemliğinin kabul edilmesidir.

Banka'nın bünyesindeki Aktif yönetim şirketi sınırlı bir süre için bir şirkete yatırım yapacaktır. Örnek olarak; yapılacak 5 yıllık bir yatırımda yatırım süresinin dolmasının ardından Banka sahip olduğu şirket hisselerini ortaklara veya başka yatırımcılara satarak bu yatırımdan çıkacaktır. Diğer bir ifadeyle bankanın yatırımdan çıkış stratejileri önceden belirlenmiş olacaktır.

Yapılacak yatırım ise kapalı uçlu bir yatırım fonu esasına dayalı olmakla birlikte, banka yatırım sürecinde bu hisselerin vekâletini elinde bulunduracaktır. Kapalı uçlu yatırım fonu şirketteki hisselerini sattığı zaman da banka bünyesindeki aktif yönetim şirketinin yatırım yapılan şirketteki yönetim kurulu üyeliği sona ermiş olacaktır.

Bu noktada yatırımdan çıkış stratejisi büyük önem taşımaktadır. Yapılması hedeflenen yatırımın süresinin en az 5 yıl en fazla 10 yıl olması öngörülmektedir. Banka bünyesindeki aktif yönetim şirketinin yatırımdan çıkması ise temel olarak üç yolla gerçekleştirilebilir.

Bahsedilen stratejilerden birincisi halka arzdır. Diğer bir strateji ise şirket hisselerinin gerçek hissedarlara yeniden satılmasıdır. Bu hisselerin diğer kurum ve şirketlere satılması da başka bir çıkış stratejisidir. Hangi yatırımdan çıkış stratejisinin uygulanacağı noktasında ise yatırımların koşulları ve diğer değişkenler göz önünde bulundurulacaktır.

Sonuç

Projenin hayat bulması için; kurulacak Banka yoluyla ortak yatırımlar teşvik edilmeli, sözkonusu yatırımların modern şirket formatı içine kalması sağlanarak şirketlerin politik kaynaklı değil, Pazar ve verimlilik kaynaklı servet edinmesi teşvik edilmeli ve projenin devlet eli yerine sivil toplum kuruluşlarınca yürütülerek sistemi politik vesayetten kurtarmak

Proaktif bir dış politika ilkesi olarak tanımlayabileceğimiz bu stratejik yaklaşım aynı zamanda Türkiye' nin ekonomik açıdan bir istikrar unsuru olması ile sonuçlanacaktır.

Dünya rezerv para dengelerindeki kaostan faydalanma, İstanbul u uluslar arası bir finans merkezi haline getirmeyi amaçlayan planın uygulamada olması, krizden sonra yeniden yapılanan dünya düzeninin bölgeselleşme konsepti üzerine inşa edilmesi örn Avrasya gümrük birliği: Rusya, Kazakistan, belarus, serbest mübadele bölgesi çin, güney doğu asya uluslar birliği

Kamusal sermaye ile kurulan benzer bankalar Karadeniz ticaret ve kalkınma bankası, ekonomik işbirliği teşkilatı ticaret ve kalkınma bankası vb kuruluş gayelerine yeterince hizmet edememişlerdir.

Projenin etkin şekilde işlemesi için proje dahil ülkeler arasında ticari engel teşkil eden, rekabeti önleyen özel gümrük anlaşmaları, vergi anlaşmaları vs önceden araştırılacak, bu anlaşmaların rekabet eşitliğini bozan sonuçlarını giderebilmek adına üye ülkeler Ticaret Odaları nezdinde gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Proje kapsamında kurulması planlanan Banka bölgenin ekonomik ve politik entegrasyonunu sağlamada bir "araç" olduğu kadar karlı bir yatırım kurumuda olacaktır. Ancak bunu sağlamanın ön koşulu ve projenin başarısı siyasi iradenin varlığına, tüm paydaşların destek ve takibine bağlıdır.

KAYNAKÇA

Doğrudan Yararlanılan Kaynaklar

1. PAKER, Selwyn. 2009. Büyük Çöküş & 1929 krizinin ve Dünyanın ekonomik buhrana sürüklenişinin öyküsü. s. 22-35
2. TILTON, Andrew. 2007. The Subprime Slump and the Housing Market. US Economics Analyst, Goldman Sachs, 4-6
3. EGILMEZ, Mafi, (2008). Küresel Finans Krizi, s.18-22
4. KOSE Nezir., TOGAY, Selahattin. 2010. Küresel Ekonomik Krizin Türkiye’de Reel Sektöre Yansımaları. Ankara. s. 28-31
5. TELMAN, T. 2000. Krizli Kredilerde Kurtarma Modeli. TUGIAD Elegans (Nisan), www.elegans.com.tr/49
6. DURA, Cihan. 1997. Avrupa Birliği’nin Üçüncü Ülkelerle Ekonomik İlişkileri. Hazine Dergisi (Ekim) : 8
7. GURAN, N. ve AKTÜRK, İ. 2001. Uluslar arası İktisadi Kuruluşlar. Tuğra Ofset, 5.Basım, s.246

Dolaylı Yararlanılan Kaynaklar

1. ALAGÖZ, A., BİRDEN, R. 2000. Avrupa Birliği’nde KOBİ’lere Yönelik İşletme Politikası ve Destek Mekanizmaları. Ankara: İKV Yayını, Sayı:147.
2. ARAS, G., MUSLUMOV, A. 2002. Küreselleşme Sürecinde Türkiye Ekonomisinde Kobi’lerin Yeri. Doğu Akdeniz Üniversitesi, 21.yy da Kobiler Kongresi
3. BDDK (2005). ARD Çalışma Raporları : 2005/3
4. BUNDESBANK (2005). Basel-II-The New Capital Accord, www.bundesbank.de
5. EKİNCİ, B. 2003. Türkiye’de KOBİ’lerin Kurumsal Gelişimi ve Finansal Sorunları. İstanbul. ASKON Araştırma Raporları, 5.
6. EKONOMİK FORUM (2002). KOBİ Gelişim Projesi, TOBB Yayını, 9(3).
7. ERDİNC, Yeldan. 2002. Küreselleşme Sürecinde Türkiye Ekonomisi – Bölüşüm, Birikim ve Büyüme. İstanbul: İletişim Yayınları, 6.Baskı , s.14
8. KOSGEB, www.kosgeb.org.tr
9. MUFTUOĞLU, T. 1998. Türkiye’de KOBİ’ler. Ankara: Turhan Kitabevi.
10. MUFTUOĞLU, T. 1997. Türkiye’de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler Sorunları ve Öneriler. Ankara: Turhan Kitabevi.
11. TOBB, www.tobb.org.tr
12. TULAY, B. ve ERDONMEZ, P.A. 1999. Küresel Krizlere Yeni Yaklaşımlar. TBB Bankacılık ve Araştırma Grubu Raporu (Eylül), <http://www.tbb.org.tr/turkce/arastirmalar/kuresel.doc>

13. TUTAR, H. 2000. Küreselleşme Sürecinde İşletme Yönetimi. İstanbul: Hayat Yayınları
14. SARIASLAN, H. 1994. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Finansal Sorunları: Çözüm İçin Bir Finansal Paket Önerisi. Ankara: TOBB Yayını.
15. YILMAZ, B. 2004. Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin toplumda üstlendikleri roller bakımından analizi. Dış Ticaret Dergisi, DTM yayını, 9 (30): s.141-179.
16. YUCEL, H. 2004. Uluslararası pazarlara açılmada küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin rolü. İGEME'den Bakış, 8 (26): s. 106 – 111.